

ACC. N:R M. 15894:1-5.

Landskap: Skåne Upptecknare: Ulva Eriksson, Lund
Rikard Flöding, Lund
Härad: N. Asbo Berättare: Lars Ove Krist, Odeljunga
Socken: Odeljunga Berättarens yrke: svanare o. fabr. arbetare
Uppteckningsår: 1959 Född år _____ i _____

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Tillverkning av spinnsöklar i ministyr m.m.
s. 1-5
(foton a° sid. 5; neg.m. : Σ : 2: 13.)

Skriv endast på denna sida.

Tillevärking av spinnrockar i miniatyr, nåldynor och lampfötter i form av gångpumpar. Något annat än miniatyrföremål har aldrig tillverkats.

Nuvarande tillverkaren har ägnat sig åt svärvandret i 10 år. Svärvan driver nu med skraft, medan företrädaren, morfadern, vilken startade tillverkningen, i början använde trampsvan och o. 1900 övergick till vattenkraft, vilket han sedan använde till sin slutade tillverkningen.

Ingen tillverkning äger rum om vintrarna, då verkstaden ej kan uppvärmas.

Materialet är asp, vilket köpes. Behöver ej vintertorka. Ämnena sågas och huggas till. Svallveden

(ylveden) svarar av. Endast kvist-
fritt trä kan användas.

Järnen finns numera ej att köpa.
Alla de använda har tillhört mor-
fadern, vilken tillverkade vissa
specialverktyg själv.

Vid tillverkningen göres först ett
stort antal av de olika delarna, vilka
sedan sätts samman. Vissa detaljer,
som spinnrockarnas trampor, skäres
ut för hand. Spinnrockarnas stam
pressas fram i en s.k. luda, knipes
av i lagom längd, och passas in i
hjulet, som inuti är något koniskt.

Nåldynorna stoppas med sågspån.

Pyckesvarvning.

K. demonstrerade svarvning av spinnrocksben och andra detaljer, samt berättade, att han använde inköpt aspträ. 100 spinnrockar tillverkade han åt gången. ~~I~~ de 3 år han själv innehaft rörelsen hade han använt elkraft. Morfadern, Edvard Kvist, hade haft vattenkraft sedan 1900 och dessförinnan handkraft. De 300 benen göres i en följd och hopsättning sker efteråt. K. hade börjat i 7-8års-åldern hos morfadern, vilkens verktyg han fortfarande använder. Vid hopsättningen väljer han ut de delar, som passar till varandra. K. säljer ibland till hemslöjden och ibland till marknader, t.ex. "tosiga bonnadan" i Ronneby. Svarvandets har han som binäring och är egentligen fabriksarbetare. Hans ende konkurrent finns i Småland och heter Olander-Beck. Tidigare reste fruntimmer, s.k. pyckekäringar, omkring och sålde. Man använder rundträ, som på grund av sprickningsrisken råframställts grönt. En exakt diameter på spinnrockshjulen bryr man sig inte om att hålla. En del av verktygen har morfaderns specialtillverkat, t.ex. den s.k. avstickaren, som användes för att ta loss hjulen. Morfadern målade ej själv sakerna, utan anlätade för dekorationen särskilda glödraterskor. Det fanns en hel familj, som sysslade med glödritning och hopsättning enligt löpande bandprincipen. Morfadern sålde till slöjdhandlare Frits Olsson i Hälsingborg. K. visade nu, huru som man till hjulen använde svallveden, samt demonstrerade, hur man använde dubb vid lossandet av barken. En del detaljer på spinnrocken täljde han med kniv. Hjulekrarna avkneps med en särskild, av morfadern tillverkad maskin, sedan de fastsatts i navet. Hjulringen göres något konkav inåt, men till ekrarnas fastgörande måste man trots det använda lim. Som avslutning visade K. en del av sina produkter, t.ex. bordslampor i form av göingepumpar, ytterligare några av mor-

ACC. N:R M.15894:4

faderns specialverktyg, samt demonstrerade hur man stoppar nåldynor med sågspån genom att pressa dem i svarvade träformar.

R. Holmberg

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

M. 15894 : 5-

FOLKLIVSARKIVET
LUND

1. X:2:13:6

2. X:2:13:7

3. X:2:13:14

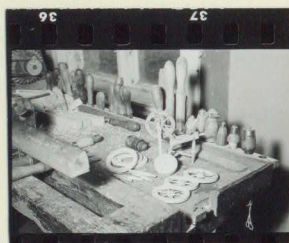

4. X:2:13:15

(5.1)

5. X:2:13:11

6. X:2:13:18

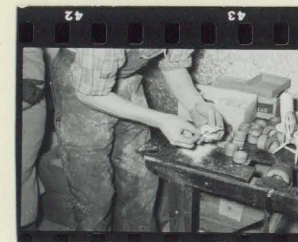

7. X:2:13:19

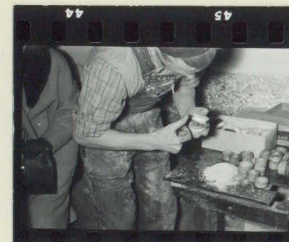

8. X:2:13:17

(5.)

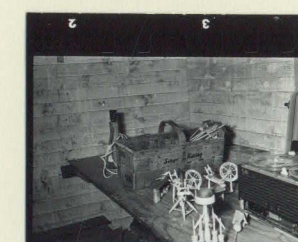
9. X:2:13:21

10. X:2:13:22

11. X:2:13:23

12. X:2:13:1

(5.)